

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΩΗ

τα πάντα για τον μαθητή

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Να θυμηθούμε τί είναι το Απαρέμφατο και πώς κλίνεται για να μπορούμε να το εντοπίσουμε σε μια πρόταση
- Να κατανοήσουμε τα είδη του απαραιμφάτου σε ειδικό – τελικό
- Να μάθουμε πώς κάνουμε σύνταξη με απαραιμφατο ως αντικείμενο
- Να διακρίνουμε τη σύνταξη σε ταυτοπροσωπία-ετεροπροσωπία

Τι είναι το Απαρέμφατο;

Παλιότερα στα καφενεία υπήρχε μια πινακίδα που έλεγε:

Απαγορεύεται τὸ καπνίζειν

Οι πρόγονοι μας έλεγαν:

Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν

Άρα οι τύποι: καπνίζειν, φιλοσοφεῖν είναι:

Απαρέμφατα

και έχουν την κατάληξη **-ΕΙΝ**

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ενεργητική φωνή

Καταλήξεις απαρεμφάτων

Ενεστώτα Παρ/κού Μέλλοντα Αορίστου Παρ/νου Υπερσ/κου

-ειν

—

-σ-ειν*

-σ-αι*

-κ-έναι**

—

Μέση φωνή

Καταλήξεις απαρεμφάτων

Ενεστώτα Παρ/κού Μέλλοντα Αορίστου Παρ/νου Υπερσ/κου

-εσθαι

—

-σ-εσθαι*

-σ-ασθαι*

-σθαι**

—

Καταλήξεις απαρεμφάτων βαρυτόνων ρημάτων ε.φ.

	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
Φωνηεντόληκτα	-ειν παιδεύειν	-σειν παιδεύσειν	-σαι παιδεύσαι	-κέναι πεπαιδευκέναι
Ουρανικόληκτα	-ειν διώκειν	-ξειν διώξειν	-ξαι διώξαι	-χέναι δεδιωχέναι
Χειλικόληκτα	-ειν γράφειν	-ψειν γράψειν	-ψαι γράψαι	-φέναι γεγραφέναι
Οδοντικόληκτα	-ειν πείθειν	-σειν πείσειν	-σαι πείσαι	-κέναι πεπεικέναι

Απαρέμφατο

- απαρέμφατο < ἀπαρέμφατον < ἀπαρέμφατος (αφανέρωτος) < α- στερητικό + παρεμφαίνω

Να εντοπίσετε τα απαρέμφατα στις προτάσεις

- Οὔτος λέγει ἔχειν χρήματα
- Δυνάμεθα σῶσαι τὴν πατρίδα
- Πολλοὶ νομίζουν Ὅμηρον εἶναι τυφλόν
- Πρωταγόρας ἐνόμιζε πάντα γινώσκειν
- Οὔτοι ἐθέλουσιν ὑπὲρ πατρίδος θνήσκειν
- Σόλων ἐβούλετο πολίτας φυλάττειν τοὺς νόμους

Σχηματισμός απαραιμφάτου στον Μέλλοντα και Αόριστο

- **Ουρανικά**

Ο χαρακτήρας (κ, γ, χ πτ, σσ) των ουρανικόληκτων ενώνεται με το σ και μετατρέπεται σε ξ:

$$\kappa, \gamma, \chi, \pi\tau, \sigma\sigma + \sigma = \xi$$

- **Χειλικά**

Ο χαρακτήρας (π, β, φ, πτ) των χειλικόληκτων ενώνεται με το σ και μετατρέπεται σε ψ:

$$\pi, \beta, \phi, \pi\tau + \sigma = \psi$$

- **Οδοντικά**

Ο χαρακτήρας (τ, δ, θ, ζω ίζω,) των οδοντικόληκτων αποβάλλεται μπροστά από το σ και έτσι μένει μόνο το σ:

$$\tau, \delta, \theta, -\zeta\omega, -\iota\zeta\omega + \sigma = \sigma$$

Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τα απαρέμφατα του ενεστώτα, του μέλλοντα, του αορίστου και παρακειμένου στην ενεργητική φωνή.

Οριστική ενεστώτα	Απαρέμφατο ενεστώτα	Απαρέμφατο μέλλοντα	Απαρέμφατο αορίστου	Απαρέμφατο παρακειμένου
παιδεύω				
γράφω				
διώκω				
πείθω				
κελεύω				
θεραπεύω				
άκούω				
τρίβω				
νομίζω				

Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τα απαρέμφατα του ενεστώτα, του μέλλοντα, του αορίστου και παρακειμένου στην ενεργητική φωνή.

Οριστική ενεστώτα	Απαρέμφατο ενεστώτα	Απαρέμφατο μέλλοντα	Απαρέμφατο αορίστου	Απαρέμφατο παρακειμένου
παιδεύω	παιδεύειν	παιδεύσειν	παιδεύσαι	πεπαιδευκέναι
γράφω	γράφειν	γράψειν	γράψαι	γεγραφέναι
διώκω	διώκειν	διώξειν	διώξαι	δεδιωχέναι
πείθω	πείσειν	πείσειν	πείσαι	πεπεικέναι
κελεύω	κελεύειν	κελεύσειν	κελευσαι	κεκελευκέναι
θεραπεύω	θεραπεύειν	θεραπεύσειν	θεραπευσαι	τεθεραπευκέναι
τρίβω	τρίβειν	τρίψειν	τρίψαι	τετριφέναι
νομίζω	νομίζειν	νομίσειν	νομίσαι	νενομικέναι

Οι συντακτικές χρήσεις του Απαρέμφατου

Απαρέμφατο

Έναρθρο

Άναρθρο

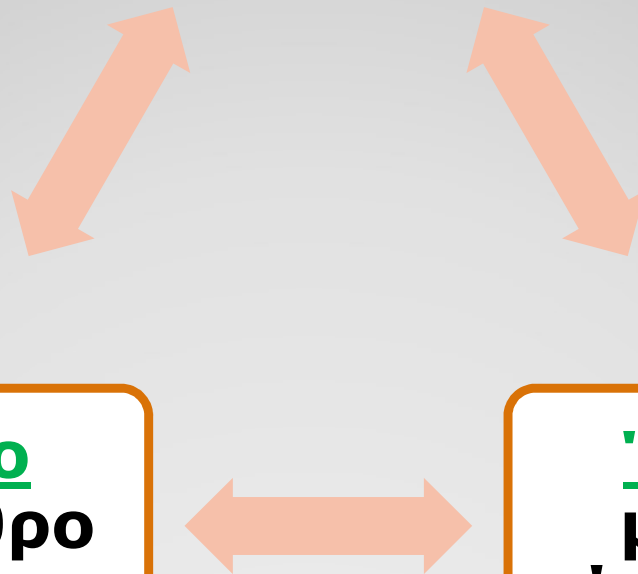
-Τὸ *λακωνίζειν* ἐστὶ φιλοσοφεῖν (τὸ έναρθρο απαρέμφατο τὸ *λακωνίζειν* εἶναι ὑποκείμενο τοῦ ρήματος ἐστὶ).

-Πάντες φοβοῦνται τὸ *ἀποθνήσκειν* (τὸ έναρθρο απαρέμφατο τὸ *ἀποθνήσκειν* εἶναι ἀντικείμενο τοῦ ρήματος φοβοῦνται).

Είδη Απαρεμφάτου

Άναρθρο
χωρίς άρθρο
λακωνίζειν

Έναρθρο
με άρθρο
τό λακωνίζειν

Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις και να χαρακτηρίσεις τα απαρέμφατα ως **ἐναρθρα** ή **ἀναρθρα**:

Ἔλεγον δίψῃ ἀποθανεῖν αὐτούς.

Οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτονόμοι.

Τρία τάλαντα ἀργυρίου Εὐθύνης φυλάττειν ἔδωκεν.

Βούλομαι σ' ἀκοῦσαι.

Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

Βούλομαι πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι.

Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσεις και να χαρακτηρίσεις τα απαρέμφατα ως **ἐναρθρα** ή **ἀναρθρα**:

Ἔλεγον δίψῃ **ἀποθανεῖν** αὐτούς.

ἀναρthro

Οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ **εἶναι** αὐτονόμοι.

ἀναρthro

Τρία τάλαντα ἀργυρίου Εὐθύνω **φυλάττειν** ἔδωκεν.

ἀναρthro

Βούλομαι σ' **ἀκοῦσαι**.

ἀναρthro

Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ **φιλοσοφεῖν**.

ἐναρthro

ἀναρthro

Βούλομαι πάλιν τοὺς θεοὺς **παρακαλέσαι**.

ἀναρthro

ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

Τα είδη του απαραιμφάτου

το άρθρο μπορεί να τεθεί ως
Αντικείμενο, άρα είναι:

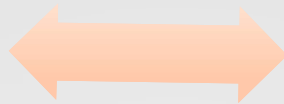

ΕΙΔΙΚΟ

μεταφράζεται με: **ὅτι**
εξαρτάται από ρήματα:
λεκτικά, γνωστικά
δοξαστικά
**π.χ. Σωκράτης λέγει
ὅτι εἶναι σοφός**

ΤΕΛΙΚΟ

μεταφράζεται με: **να**
εξαρτάται από δυνητικά
**π.χ. Μένων ἐβούλετο
πλουτεῖν**

Απαρέμφατο: διακρίνεται σε **ειδικό** και **τελικό**

Ειδικό

Μεταφράζεται με τις λέξεις: **ότι, πως**

Εξαρτάται από ρήματα που
σημαίνουν: γνωρίζω, λέω, νομίζω,
αντιλαμβάνομαι κ.α.

• Δέχεται άρνηση **ού**

• π.χ. Λέγουσι με σοφόν **είναι**.

Λένε **ότι είμαι** σοφός.

Τελικό

Μεταφράζεται με τη λέξη: **να**

Εξαρτάται από ρήματα που
σημαίνουν: θέλω, μπορώ,
προτρέπω, απαγορεύω κ.α.

Δέχεται άρνηση μή

π.χ. Βούλομαι ταῦτα **πράξαι**.

Θέλω **να πράξω** αυτά.

Συντακτικός ρόλος Απαρεμφάτου

- ΑΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Λειτουργεί ως **Αντικείμενο**

α. Ειδικό απαρέμφατο ως Αντικείμενο παίρνουν τα ρήματα:

Λεκτικά: λέγω, φημί, όμολογώ, άκούω, πυνθάνομαι
(=πληροφορούμαι)

δοξαστικά: δοκώ, ήγοῦμαι(= θεωρώ), νομίζω.

π.χ. **Ήπειλησαν άποκτεΐναι άπαντας**

(= απείλησαν ότι θα τους σκότωναν όλους)

β. Τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο παίρνουν τα εξής ρήματα:

- **βουλητικά** (δηλαδή όσα σημαίνουν επιθυμία): βούλομαι, ἐπιθυμῶ, εὖχομαι, (ἐ)θέλω.
- **προτρεπτικά**: κελεύω, πείθω (= προσπαθῶ να πείσω), προτρέπω.
- **απαγορευτικά και τα αντίθετά τους**: ἀπαγορεύω, κωλύω,
- **όσα σημαίνουν αποφασίζω ή σκέφτομαι να...:** βουλευομαι (= σκέπτομαι), γιγνώσκω (= αποφασίζω)
- **δυνητικά και όσα έχουν παρόμοια σημασία**: δύναμαι, μανθάνω, οἶδα (= γνωρίζω ή είμαι ικανός).

π.χ. **Ἐβουλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν**
(= ήθελαν να εγκαταλείψουν την πόλη)

Ταυτοπροσωπία - Ετεροπροσωπία

ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

- Ταυτοπροσωπία:

το Υ του απ. ταυτίζεται με το Υ του Ρ (πτώση ονομαστική)

- Ετεροπροσωπία:

το Υ του Απ. δεν ταυτίζεται με το Υ του Ρ
(πτώση αιτιατική)

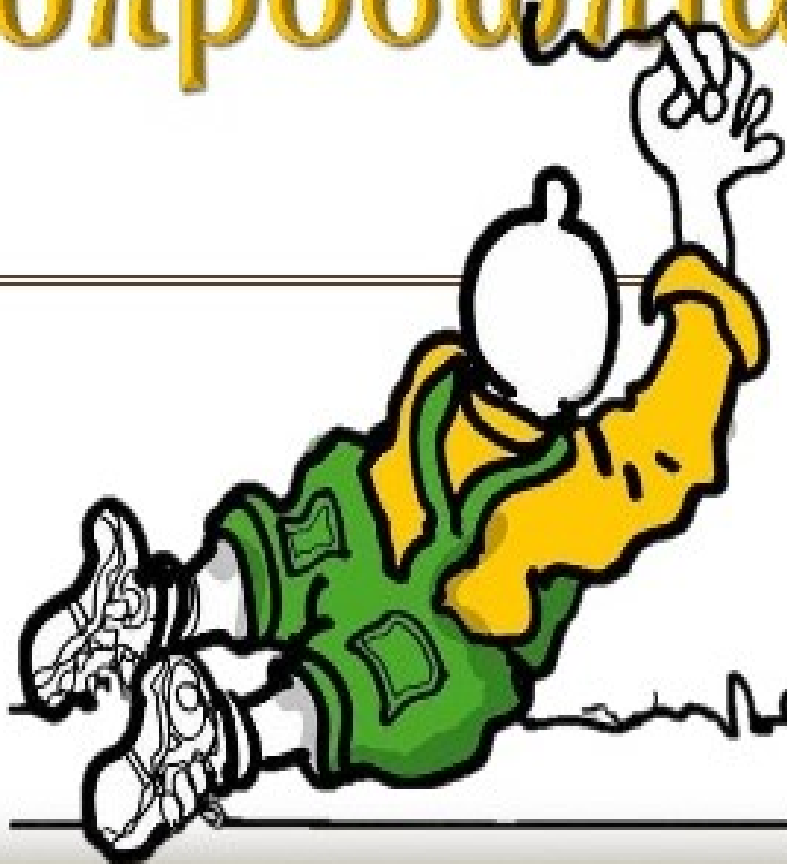
Η ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

Αντικείμενο σε προσωπικά ρήματα

Υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα και εκφράσεις

Το υποκείμενο του απαρεμφάτου:

Ταυτοπροσωπία

Ταυτοπροσωπία - Ετεροπροσωπία

Ταυτοπροσωπία

Το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι ίδιο με αυτό του ρήματος από το οποίο εξαρτάται και επομένως τίθεται σε πτώση ονομαστική.

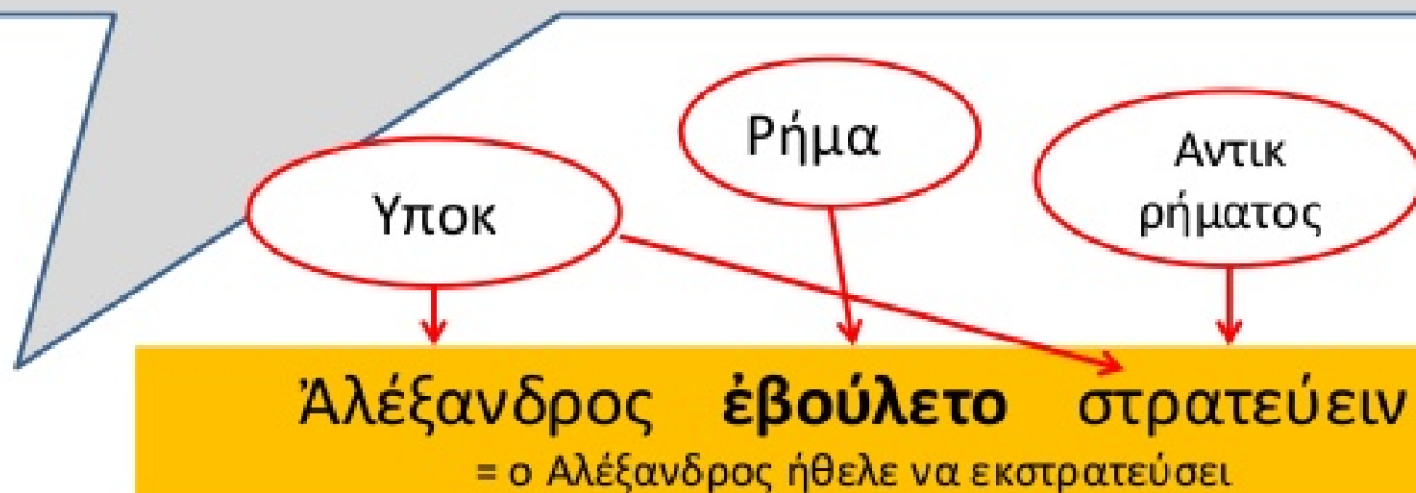
Ονομαστική πτώση

Υποκ. ρήμ -απαρ.

Αντικ. ρήμ. απαρεμφ.-ειδικό

Οἱ Βοιωτοὶ ἀπειλοῦσιν **ἐμβαλεῖν** εἰς τὴν Ἀττικὴν
(= οἱ Βοιωτοὶ ἀπειλοῦν ὅτι θα εἰσβάλουν στην Ἀττικὴ)

Ταυτοπροσωπία έχουμε όταν το **υποκείμενο** του **ρήματος** είναι το **ίδιο** με το υποκείμενο του **απαρεμφάτου**

Ποιος έβούλετο; **Αλέξανδρος** (=Υποκ στο έβούλετο)
Τι έβούλετο; **Στρατεύειν** (= αντικείμενο, απαρέμφατο)
ποιος στρατεύειν; **Αλέξανδρος** (=υποκείμενο στο
στρατεύειν)

✓ Το υποκείμενο του ρήματος είναι το ίδιο με το υποκείμενο του απαρεμφάτου = **ταυτοπροσωπία**

**Το υποκείμενο του
απαρεμφάτου μπορεί να είναι
το ίδιο με το υποκείμενο του
ρήματος**

**Αυτή η σύνταξη λέγεται
ταυτοπροσωπία**

	Μένων	ἐβούλετο	πλουτεῖν
Ανάλυση ρήματος	υποκείμενο	ρήμα	αντικείμενο
Ανάλυση απαρεμφάτου	υποκείμενο		απαρέμφατο

**Το υποκείμενο του
απαρεμφάτου μπορεί να είναι
το ίδιο με το υποκείμενο του
ρήματος**

**Αυτή η σύνταξη λέγεται
ταυτοπροσωπία**

	Κροῖσος	ἐνόμισεν	εἶναι	ὀλβιώτατος
Ανάλυση ρήματος	υποκείμενο	ρήμα	αντικείμενο	
Ανάλυση απαρεμφάτου	υποκείμενο		απαρέμφατο	κατηγορούμενο

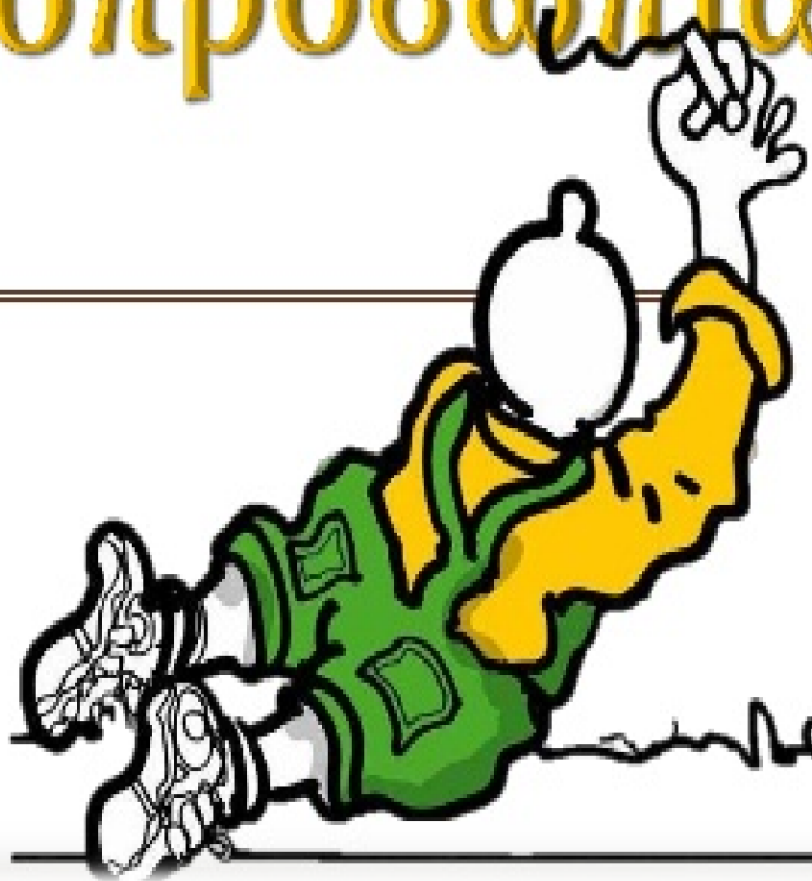
**Το υποκείμενο του
απαρεμφάτου μπορεί να είναι
το ίδιο με το υποκείμενο του
ρήματος**

**Αυτή η σύνταξη λέγεται
ταυτοπροσωπία**

	Οί Βοιωτοί	ἀπειλοῦσιν	ἐμβαλεῖν	εἰς τὴν Ἀττικὴν.
Ανάλυση ρήματος	υποκείμενο	ρήμα	αντικείμενο	
Ανάλυση απαρεμφάτου	υποκείμενο		απαρέμφατο	Εμπρόθετος προσδιορισμός

Το υποκείμενο του απαραιμφάτου:

Ετεροπροσωπία

Ετεροπροσωπία

Ετεροπροσωπία → Υποκείμενο ρήματος
διαφορετικό από Υποκείμενο απαρεμφάτου

π.χ Οἱ στρατιῶται ἤϋχοντο εὐτυχῆσαι αὐτόν
 Υποκ. **Ρήμα** **Απαρ.** **Υ απαρ.**
 Ρήματος

Ετεροπροσωπεία έχουμε όταν το **ρήμα** έχει διαφορετικό υποκείμενο από το **απαρέμφατο**

Ποιος έβούλετο; **Αλέξανδρος** (=Υποκ στο έβούλετο)
Τι έβούλετο; **Στρατεύειν** (= αντικείμενο, απαρέμφατο)
ποιος στρατεύειν; **τόν στρατόν** (=υποκείμενο στο
στρατεύειν σε αιτιατική)

✓ Το υποκείμενο του ρήματος είναι άλλο από το υποκείμενο του απαρεμφάτου = **ετεροπροσωπία**

**Μπορεί το υποκείμενο του
ρήματος να είναι διαφορετικό
από το υποκείμενο του
απαρεμφάτου**

**Αυτή η σύνταξη λέγεται
ετεροπροσωπία
το υποκείμενο του
απαρεμφάτου μπαίνει σε
αιτιατική πτώση**

	Οί Βοιωτοί	ἀπειλοῦσιν	ἐμβαλεῖν	εἰς τὴν Ἀττικὴν.
Ανάλυση ρήματος	ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	ρήμα	αντικείμενο	
Ανάλυση απαρεμφάτου	ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ		απαρέμφατο	Εμπρόθετος προσδιορισμός

Μπορεί το υποκείμενο του
ρήματος να είναι διαφορετικό
από το υποκείμενο του
απαρεμφάτου

Αυτή η σύνταξη λέγεται
ετεροπροσωπία
το υποκείμενο του
απαρεμφάτου μπαίνει σε
αιτιατική πτώση

	Εγώ	οὐχ ἡγοῦμαι	εἶναι	τὴν ἀρετὴν	διδασκὴν
Ανάλυση ρήματος	υποκείμενο	ρήμα	αντικείμενο		
Ανάλυση απαρεμφάτου			απαρέμφατο	υποκείμενο	κατηγορούμενο

	Μιλτιάδης	ἔπεισε	τοὺς Ἀθηναίους	στρατεῦσαι
Ανάλυση ρήματος	υποκείμενο	ρήμα	α' αντικείμενο	β' αντικείμενο
Ανάλυση απαρεμφάτου			υποκείμενο	απαρέμφατο

	Κροῖσος	ἐνόμισεν	εἶναι	ὀλβιώτατος
Ανάλυση ρήματος	υποκείμενο	ρήμα	αντικείμενο	
Ανάλυση απαρεμφάτου	υποκείμενο		απαρέμφατο	κατηγορούμενο

ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

Ετεροπροσωπία

Το υποκείμενο του απαραιμφάτου είναι διαφορετικό από αυτό του ρήματος από το οποίο εξαρτάται και τότε τίθεται σε πτώση αιτιατική

ρήμα αντικ. ρημ. ειδ. απαρ.

Υποκ.απ.

Φημί **είναι** τόν καλόν κάγαθόν ἄνδρα εὐδαίμονα

(= θεωρώ ότι ο καλός και αγαθός άνδρας είναι ευτυχής)

παραδείγματα

π.χ. **Οἱ στρατιῶται ἠΰχοντο εὐτυχῆσαι αὐτόν**

(= οι στρατιῶτες ευχόντουσαν αὐτός να ευτυχήσει)

ρήμα = ἠΰχοντο,

ποιοι ἠΰχοντο; = **οἱ στρατιῶται** > υποκ. ρήμ.

τι ἠΰχοντο; = εὐτυχῆσαι > αντικ. ρ. + τελ. απαρ.

ποιος εὐτυχῆσαι; = **αὐτόν** > υπ. απρμ (αιτιατ.πτῶση),

Ετεροπροσωπία

Υποκ.ρ.

Οἱ στρατιῶται

ρήμα

ἠΰχοντο

αντικ. ρ. απρμ.

εὐτυχῆσαι

Υποκ απ.

αὐτόν

Παράδειγμα

π.χ. **Μιλτιάδης** ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους στρατεῦσαι

(= Ο Μιλτιάδης ἔπεισε τους Αθηναίους να εκστρατεύσουν).

ρήμα = ἔπεισε

ποιος ἔπεισε; = **Μιλτιάδης** > υποκ. του ρ., ονομ. πτώση

ποιον ἔπεισε; = τοὺς Ἀθηναίους > α' αντ. του ρ., αιτιτ. πτώση

τι ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους; = **στρατεῦσαι** > β' αντ. του ρήμ.+ τελ. απαρ.

ποιοι στρατεῦσαι; = **Ἀθηναίους** > υποκ. του απρ., αιτιατ. πτώση

υπ. ρ.

ρήμα

υπ. απρμφ.

αντικ.ρήμ. ειδ. απρμφ.

Μιλτιάδης ἔπεισε

τοὺς Ἀθηναίους

στρατεῦσαι

Συμπέρασμα:

Αφού το ρήμα και το απρ. ἔχουν ως υποκείμενο ἄλλο (ἕτερο) πρόσωπο (**Μιλτιάδης - τοὺς Ἀθηναίους**), λέμε ὅτι ἔχουμε **ετεροπροσωπία**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Σύνταξη στις προτάσεις

Ἀναξαγόρας φησὶν τὸν ἥλιον λίθον εἶναι

Οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν τοὺς νόμους.

παράδειγμα

π.χ. **Ἐρετριεῖς ἐδεήθησαν Ἀθηναίων σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι**
[= Οἱ Ερετρεῖς παρακάλεσαν τους Αθηναίους να σταθούν βοηθοί τους (οι Αθηναίοι)]

ρ. = ἐδεήθησαν

ποιοι ἐδεήθησαν; = **Ἐρετριεῖς** > υπ. του ρ.

ποιον ἐδεήθησαν; = Ἀθηναίων > α' αντ. του ρ.

τι ἐδεήθησαν Ἀθηναίων; = **γενέσθαι** > β' αντ. του ρ. απρ. = **γενέσθαι**

ποιοι γενέσθαι; = **(Ἀθηναίους)** > υπ. του απρ. (εννοείται) σε αιτιατική
πτώση

τι γενέσθαι; = βοηθοὺς > κτγ. (τούς Ἀθηναίους που εννοείται)

**Ὅταν το Υποκείμενο του Απαρεμφάτου είναι άλλο από το
Υποκ. Του ρήματος και δεν υπάρχει στην πρόταση, τότε
εννοείται σε αιτιατική πτώση**

Υποκ. ρ ρήμα

αντικ.

αντικ.ρήμ. απ. Υποκ. Απ.

Ἐρετριεῖς ἐδεήθησαν Ἀθηναίων σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι (Ἀθηναίους)

· Ἀθηναίων:γεν. ➡

Ἀθηναίους: αιτιατική πτώση

Όταν το Υποκείμενο του Απαρεμφάτου δεν υπάρχει στην πρόταση, εννοείται και μπορεί να είναι η **δεικτική αντωνυμία: τοῦτον, ταύτην, τοῦτο, τούτους, ταύτας, ταῦτα** ή η **προσωπική αντωνυμία: ἐμέ, με σέ, σε, ἡμᾶς, ὑμᾶς**

Οὐ θέλω **ἀγνοεῖν** τοὺς νόμους (εννοείται: Υποκ. Απρ. **ὑμᾶς**)

Το υποκ. του απαρμφάτου δεν υπάρχει στην πρόταση και τότε εννοείται η **προσωπική αντωνυμία: ὑμᾶς, σε** αιτιατική πτώση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

Όταν δεν υπάρχει το υποκείμενο του απαρεμφάτου σε αιτιατική, τότε θα μετατρέψουμε τη δοτική σε αιτιατική

απρ. ρ. **δοτ. πρ.** τελ.απρμφ.αντ. ρ

Ἔδοξε σοι σῶσαι τὸν πατέρα.

(= Εἶναι δυνατό **σε σένα** να σώσεις τον πατέρα)

σοί δοτική → **σέ: αιτιατική** = υποκ.απαρ.

	Ἔδοξέ	σοι,	σῶσαι		τὸν πατέρα
Ανάλυση ρήματος	απρ. ρ.	δοτ. πρ.	υποκείμενο		
Ανάλυση απαραιμφάτου			απρμψ.		αντικείμενο

Δεν υπάρχει το υποκείμενο του απαραιμφάτου, γι' αυτό θα μετατρέψουμε τη δοτική σε αιτιατική:

	Ἔδοξέ	σοι,	σῶσαι	(σε)	τὸν πατέρα
Ανάλυση ρήματος	απρ. ρ.	δοτ. πρ.	υποκείμενο		
Ανάλυση απαραιμφάτου			απρμψ.	Υποκ.	αντικείμενο